

Nr 1139

Av herr Hansson i Skegrie m. fl., i anledning av Kungl. Maj: ts proposition nr 85, angående reglering av priserna på vissa jordbruksprodukter, m. m.

(Lika lydande med motion nr 883 i Första kammaren)

Enighet torde råda om att man så långt möjligt bör undvika en överskottsproduktion av jordbrukslivsmedel, som inte kan avsättas utan betydande exportförluster för jordbruket. Detta måste anses vara en huvudprincip i de riktlinjer för jordbrukspolitiken som beslutades av 1967 års riksdag.

Under senare år har emellertid utanför det egentliga jordbruket vuxit fram en produktionstyp, den s. k. kommersiella storproduktionen, som måste sägas motverka nämnda jordbrukspolitiska målsättning. Framst avser vi härmed s. k. fläskfabriker som kommit till i ökat antal. Anledningen till denna utveckling är till väsentlig del att produktionen i s. k. fläskfabriker kan tillgodogöra sig det skydd som avsetts för den egentliga jordbruksproduktionen. Fläsköverskottet har under senare år uppgått till drygt 20 milj. kg eller ca 10 % av produktionen. Överskottsproduktionen är till mycket stor del föranledd av denna »fabriksmässiga» produktion.

Jordbruket skall enligt gällande principer självt svara för de förluster som uppkommer vid export av jordbruksprodukter. För detta ändamål har jordbruket påförts slaktdjurs- och fodermedelsavgifter. För s. k. fläskfabriker gäller härvidlag samma bestämmelser som för den egentliga jordbruksproduktionen. Slaktdjursavgiften är i viss mån differentierad efter slaktvikt och område — men inte efter produktionstyp. Situationen är sålunda den, att det egentliga jordbrukets fläskproduktion, som föga överskrider det inhemska avsättningsutrymmet, drabbas av samma avgiftsbelastning som produktionen i de s. k. fläskfabrikerna. Helt naturligt måste detta framstå som en orimlighet, då exportförlusterna till mycket stor del är en följd av den s. k. kommersiella produktionen.

Riskerna för en för jordbruket förlustbringande utveckling har givetvis ökat genom att vid nuvarande bestämmelser även statligt kreditstöd kan utgå till exempelvis stora s. k. fläskfabriker. Det s. k. sörmlandsfallet har på

sistone blivit särskilt uppmärksammat. Det är här fråga om en fläskfabrik för produktion om 10 000 svin om året. Denna anläggning kan i dagsläget beräknas öka exportförlusten på fläsk med ungefär 2 milj. kronor, men genom slaktdjursavgifter skulle den bidra till täckande av endast 0,5 milj. kronor av förlusten. Resultatet skulle sålunda bli, att 1,5 milj. kronor i exportförluster föres över på det egentliga jordbruket. Detta kan givetvis inte sägas vara i god överensstämmelse med det beslut som 1967 års riksdag fattade angående riktlinjer för jordbrukspolitiken.

Det är enligt vår mening nödvändigt att storproduktion av livsmedel, som sker utanför det egentliga jordbruket, ålägges större kostnadsansvar för de exportförluster som den föranleder. Det gäller i första hand fläskproduktionen — men i viss mån även andra produktionsgrenar, främst då äggproduktionen. Slaktdjursavgifter och fodermedelsavgifter bör i detta syfte kunna differentieras efter produktionstyp så att produktion av jordbrukslivsmedel, som sker på enheter utanför det egentliga jordbruket, kan påföras förhållandevis större avgifter, som mera rättvisande svarar mot vederbörande företags andel i överskottsproduktionen. Sådana åtgärder har vidtagits i andra länder, t. ex. i Västtyskland och Österrike.

Frågan om en avgiftsdifferentiering efter produktionstyp bör i det här angivna syftet prövas skyndsamt. Utländska erfarenheter bör i viss mån kunna vara vägledande. Men även i vårt land har frågan tidigare varit föremål för uppmärksamhet, bl. a. genom utredning inom jordbrukets förbundsorganisation och överväganden inom jordbruksnämnden. Den prövning av frågan, som vi förordar, bör sålunda kunna genomföras skyndsamt.

Enligt nu gällande bestämmelser har Kungl. Maj: t att fastställa de högsta belopp som får tas ut i slaktdjursavgifter, och jordbruksnämnden har att inom denna ram efter överläggningar med jordbrukets förhandlingsdelegation och konsumentdelegationen bestämma de aktuella beloppen. En avgiftsdifferentiering efter produktionstyp är emellertid en principfråga som bör anses kräva riksdagsbeslut. Mot bakgrunden av det anförda kunde det givetvis vara lämpligt att uppdra åt jordbruksnämnden att verkställa prövningen, men frågans betydelse kan också motivera en parlamentarisk utredning. Det bör ankomma på Kungl. Maj: t att avgöra på vilket sätt utredningen skall ske.

Med stöd av vad ovan anförts får vi hemställa,

att riksdagen vid behandlingen av propositionen nr 85 måtte i skrivelse till Kungl. Maj: t anhålla om skyndsamt prövning och förslag angående differentiering av slaktdjursavgifter och fodermedelsavgifter efter produktionstyp i syfte att möjliggöra att produktion av jordbrukslivsmedel, som sker på enheter utanför det egentliga jordbruket, kan påföras avgifter som på ett mera rättvisande sätt svarar mot

nämnda produktions andel i produktionsöverskott, som åsamkar jordbruket exportförluster.

Stockholm den 23 april 1968

Nils G. Hansson (cp)

i Skegrie

Elias Jönsson (fp)

i Ingemarsgården

Arvid Nilsson (fp)

i Lönsboda

Carl Eric Hedin (h)

Per Petersson (h)

Stig Josefson (cp)

i Arrie

Anders Dahlgren (cp)